

Tisztelt Fővárosi Bíróság!

Alulírott, Dr. Kiss Daisy ügyvéd (Dr. Kiss Daisy és Társa Ügyvédi Iroda, 1137 Budapest, Pozsonyi u. 25. III. 5.) a Társaság a Szabadságjogokért (Budapest XI., Eszék u. 8/b. fsz. 2.) felperes által a Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága (1015 Budapest, Donáti u. 35-45.) alperes ellen a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságára hozataláról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 21. § (7) szerinti adatközlésre kötelezés iránt indított perben az alperes képviselőjében eljárva a felperes 2004. november 10. napján benyújtott, az alperes által 2004. december 1. napján kézhez vett keresetlevelére a következő

ellenkérelmet

terjesztem elő a tisztelt Bíróságnak:

Kérem a tisztelt Bíróságot, hogy a felperes keresetét teljes körben utasítsa el, és a felperest marasztalja a perköltségben.

I. A tények

Dr. Hende Csaba országgyűlési képviselő – és több más indítványozó – 2003. március 14. napján a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény meghatározott paragrafusai alkotmányellenességének utólagos vizsgálata iránt indítványt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz. Az indítványt dr. Hende Csabán kívül dr. Szabó Péter ügyvéd, dr. Frenyó Zoltán filozófus írták alá, mint a Szabadság Kis Köre polgári kör tagjai (*az alperes az indítványt szükség esetén, bírói felhívásra a tárgyaláson felmutatja*).

Az indítványok teljes ülés elé kerülésekor az Alkotmánybíróság honlapjára felkerült a közlemény, hogy az Alkotmánybíróság az indítványok tárgyalását megkezdte. Ekkor dr. Hende Csaba – újságírói kérdésre – nyilatkozott az indítvány tartalmáról, amely nyilatkozat a sajtóban megjelent (lásd: pl. Népszabadság 2004. július 6-i szám, 6. old. – *1. sz. melléklet*).

A felperes 2004. szeptember 14-én kelt és az Alkotmánybírósághoz 2004. szeptember 15-én érkezett levelében kérte az alperest, hogy a fenti indítványt bocsássa a rendelkezésére. Ezenkívül kérte, hogy az Alkotmánybíróság tájékoztassa, a Büntető Törvénykönyv visszaélés kábítószerrel, illetve visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal tényállásaihoz kapcsolódóan mely paragrafusok, mely bekezdéseit érintő indítványok várnak alkotmánybírósági elbírálásra (*2. sz. melléklet*).

Az alperes 2004. október 13-án postára adott levelében tájékoztatta a felperest, hogy az indítványt csak akkor adhatja ki, ha ehhez az indítványozó hozzájárul. Egyébként tájékoztatta a felperest arról, hogy öt olyan indítvány van az Alkotmánybíróság előtt, amely a Btk. 282-283. §-ait támadja, ezekből három indítvány a 2003. évi II. törvény által eszközölt módosításokat érinti (*3. sz. melléklet*).

Az Alkotmánybíróság az indítványok alapján 2004. december 13-án határozatot hozott, amelyet nyilvánosan hirdetett ki (244/B/1999. sz. ügyben hozott határozat – a határozatnak a kérdéses indítványt ismertető része: 4. sz. melléklet). A kihirdetett határozat teljes szövege 2004. december 13-án 14 óra 25 perckor felkerült az Alkotmánybíróság mail-szerverére, ettől az időponttól kezdve elérhető bárki számára, és ugyanaznap megküldésre került a Magyar Közlöny szerkesztőségének is (5. sz. melléklet), a határozat a Magyar Közlönyben megjelent.

A felperes 2004. november 10. napján keresetet terjesztett elő az alperes ellen, amelyben kérte, hogy a bíróság kötelezze az Alkotmánybíróságot a fenti indítvány közlésére az Avtv. 21. § (7) bekezdése alapján.

I. A felperes által hivatkozott jogcím – és fogalmi elemei

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) akként rendelkezik, hogy ha a közérdekű adatra vonatkozó kérését nem teljesítik, a kérelmező a bírósághoz fordulhat. A perben a megtagadás jogszerűségét és megalapozottságát az adatot kezelő szerv köteles bizonyítani. A pert a megtagadás közlésétől számított 30 napon belül az ellen a szerv ellen kell megindítani, amely a kért felvilágosítást megtagadta. Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, határozatában az adatkezelő szervet a kért közérdekű adat közlésére kötelezi.

E rendelkezésekből nyilvánvaló, hogy a kereset vizsgálatakor elsősorban a következő fogalmak szorulnak tisztázásra:

1. közérdekű adat,
2. közérdekű adat megismerhetőségét biztosítani kötelezett szerv vagy személy,
3. közérdekű adat közlésének megtagadása.

1. A közérdekű adat fogalma

Közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső adat.

A közérdekű adat fogalmi elemei tehát

- az a feladat, tevékenység, amelyre tekintettel az adatkezelő közérdekű adat adatkezelőjének számít,
- az adat az így meghatározott szerv (személy) kezelésében van-e, vagy az így meghatározott szerv (személy) tevékenységére vonatkozik,
- és az adat nem személyes adat.

1.1. Állami vagy helyi önkormányzati feladat ellátása

Az *állami feladat* fogalma törvényben konkrétan meghatározva nincs. Elméletileg nyilvánvaló, hogy az állam viszonylagos önállóságából eredően az állam funkcióit ellátó állami szervek feladataiból illeszthetjük össze az állami feladatok listáját. Állami feladatnak kell tekintenünk az adott politikai berendezkedés védelmét, a közrend, közbiztonság fenntartását, az ezzel összefüggő szervezési funkció ellátását, a gazdasági-irányító-elosztó funkció ellátását¹.

¹ Jogi lexikon. KJK-Kerszöv. Bp. 1999. 31. old., Samu Mihály: A hatalom és az állam. KJK. Bp. 1977.

A helyi önkormányzat feladatait a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény határozza meg, különösen a helyi közszolgáltatások biztosítása körében².

1.2. Jogszabályban meghatározott egyéb közfeladat

Az Alkotmánybíróság több határozatában elemezte a közfeladat fogalmát. Az Alkotmánybíróság 16/1998. (V. 8.) AB határozata szerint a közfeladat fogalma a közigazgatási feladathoz kapcsolódik. „A közfeladat fogalma ... szélesebb a hatósági jogkör gyakorlásánál, amely viszont esetenként, és a szükséghez képest a közfeladat ellátásának egyik nélkülözhetetlen eszköze lehet.”³

A 4/2004. (II. 20.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a közfeladat fogalmára egyedül a Ptk. kísérel meg meghatározást adni. Eszerint „közfeladatnak az az állami, helyi önkormányzati vagy országos kisebbségi önkormányzati feladat minősül, amelynek ellátásáról az államnak vagy az önkormányzatnak kell gondoskodnia. A közfeladat ebben az összefüggésben közigazgatási feladat.”⁴ Közfeladatot elláthatnak (törvényi felhatalmazás alapján) más szervek (ig pl. a köztisztviselők) is.

1.3. Az adatkezelő, az adatkezelés

Az Avtv. rendelkezései szerint *adatkezelő*: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely az adatkezelés célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajtatja⁵.

Az adatkezelés az Avtv. interpretációjában: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon (!) végzett *bármely művelet vagy a műveletek összessége*, így például azok gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, iriszkép) rögzítése is⁶.

1.4. A személyes adat

Személyes adat: bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az

² Ötv. 8. § (1) A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás, a köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, helyi tömegközlekedés, a közisztaság és településsztisztaság biztosítása; gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól; közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában; az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása; közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása; a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása; az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

³ 39/1997. (VII. 1.) AB határozat

⁴ lásd ugyanígy: 38/1997. (VII. 1.) AB határozat, 41/2002. (X. 11.) AB határozat

⁵ Avtv. 2. § 8. pont

⁶ Avtv. 2. § 9. pont

érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt – közvetlenül vagy közvetve – név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet.⁷ Ha egy adat személyes adat, az kizárja az adat közérdekű adattá minősíthetőségét.

2. A közérdekű adatra vonatkozó közlés kötelezettsége

„A közérdekű adatok nyilvánossága és megismerhetősége az Alkotmányban biztosított, az alaptörvényből közvetlenül is fakadó alapvető jog. A közérdekű információkhoz való szabad hozzáférés lehetővé teszi a választott népképviselői testületek, a végrehajtó hatalom, a közigazgatás jogszerűségének és hatékonyságának ellenőrzését, serkenti azok demokratikus működését. A közügyek bonyolultsága miatt a közhatalmi döntéshozatalra, az ügyek intézésére gyakorolt állampolgári ellenőrzés és befolyás csak akkor lehet hatékony, ha az illetékes szervek felfedik a szükséges információkat.”⁸

Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó jogot alkotmányos alapjogként garantálja, amely a kommunikációs alapjogok jogegyütteséből az informáltsághoz való jogot, az információk megszerzésének szabadságát és állami elismerését, illetőleg biztosítását jelenti. Az Alkotmánybírók értelmezésében a közérdekű információkhoz való szabad hozzáférés, a közérdekű adatok nyilvánossága egyben az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált demokratikus jogállamiság alapvető alkotmányos biztosítéka.⁹

Az Avtv. 19. § (1) bekezdése az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kötelezettségévé teszi a közérdekű adatról való tájékoztatást.

Az említett szervek rendszeresen közzé, vagy más módon hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb – így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó – adatokat. E szervek hatáskörében eljáró személyek neve, beosztása vagy besorolása és munkaköre – ha törvény másként nem rendelkezik – bárki számára hozzáférhető, nyilvános adat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja.¹⁰

Az említetteknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve, ha az adatot törvény alapján az arra jogosult szerv állam- vagy szolgálati titokká nyilvánította, illetve ha az nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján minősített adat, továbbá, ha a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény

- a) honvédelmi;
- b) nemzetbiztonsági;
- c) bűnüldözési vagy bűnmegelőzési;
- d) központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből;
- e) külügyi kapcsolatokra, nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokra;
- f) bírósági eljárásra tekintettel

⁷ Avtv. 2. § 5. pont

⁸ 32/1992. (V. 29.) AB határozat

⁹ 32/1992. (V. 29.) AB határozat, 15/1995. (III. 13.) AB határozat

¹⁰ Avtv. 19. § (2) bekezdés

korlátozza¹¹.

3. A közérdekű adat közlésének megtagadása

A közlésre egyébként köteles szervek (minden állami, önkormányzati szerv) a tevékenységükre jellemző vagy a közérdeklődésre számot tartó más adatokat „hivatalból” nyilvánosságra hozzák, vagy más módon hozzáférhetővé teszik. Az adatközlés a törvény szerint nyilvánosságra hozatallal is történhet, a nyilvánosságra hozatal Avtv. szerinti definíciója pedig az adat bárki számára hozzáférhetővé tétele¹².

Az Avtv. 19. §-ban szabályozott tájékoztatási kötelezettségnek úgy is eleget lehet tenni, hogy az adat (pl. statisztikai adat) lelőhelyét megjelölik. Az Avtv. 19. § (2) bekezdése értelmében az adatközlésre kötelezett szerv a tájékoztatási kötelezettségének jogszabályban meghatározott más módon is eleget tehet.

Az Avtv. a bírósághoz fordulás lehetőségét az adatközlés nem teljesítése esetére biztosítja. Az adatközlés megtagadásának nem tekinthető, ha az adatközlés nem abban a formában történik, amiben a kérelmező elvárja. Az adatközlés megtagadásának az tekinthető, amely megakadályozza a közérdekű adat megismerését (megismerhetőségét) a kérelmező (illetve bárki) számára.

II. A felperes által megjelölt jogcím fenti elemeinek az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány teljes terjedelmének bárki részére történő kiadására vonatkoztathatósága

Az alperes álláspontja szerint a felperes által megjelölt jogcím alapján az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány teljes szövege bárkivel (illetve adott kérelmezővel) nem közölhető, mert

- az indítvány nem adat,
- az indítvány nem közérdekű adat,
- az Alkotmánybíróság az indítvány vonatkozásában nem adatkezelő,
- az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálása kapcsán nem olyan feladatot lát el, amellyel összefüggésben adatközlésre törvényileg kötelezett.

1. Az indítvány fogalma

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) rendelkezései szerint az Alkotmánybíróság eljárása általában indítványra indul. Az indítvány tehát az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező írat. Mint ilyen,

- a) nem felel meg az *adat fogalmának*, hiszen az adat az valakinek, vagy valaminek a megismeréséhez, jellemzéséhez hozzásegítő, nyilvántartott tény, részlet, adatnak tehát egy tény, egy részletet tekintünk, ezzel szemben egy beadvány tartalmazhat egy vagy több adatot, teljes terjedelmében azonban mindenképpen meghaladja az adat fogalmának terjedelmi és tartalmi kereteit;
- b) nem felel meg az adat *közérdekűsége* követelményének, mert sem az indítvány, sem az Alkotmánybíróság nem meríti ki az ehhez előírt törvényi feltételeket.

¹¹ Avtv. 19. § (3) bekezdés.

¹² Avtv. 2. § 11. pont.

2. Az Alkotmánybíróság

Az Alkotmánybíróság olyan szerv, amit a hatalmi ágak elválasztásának és kölcsönös egyensúlyának megteremtése érdekében hoztak létre, és amely az alkotmányvédelem legfőbb szerve. „Az Alkotmány a hatalommegosztás elvét kibontva a szuverén bírójává teszi az Alkotmánybíróságot.” Az Alkotmány egyetlen felette az őt létrehozó alkotmányozó hatalom, az Alkotmánybíróság „őrzi az őrzőket.”¹³

Az Alkotmánybíróság nem bíróság¹⁴, nem része az igazságszolgáltatásnak¹⁵, nem dönt el jogvitákat, határozatahoz nem fűződnek a bírói ítélethez fűződő joghatások. Az Alkotmánybíróság nem hatóság, mert nincs törvényi felhatalmazása arra, hogy hatáskörében egyedül konkrét ügyben hozzon az érintettekre kötelező döntést¹⁶. Az Alkotmánybíróság egy különleges jogállású szerv, a hatalommegosztás elvének érvényesítése érdekében a törvényhozó hatalom korlátjait, „fékeit”¹⁷ testesíti meg, feladata az absztrakt normakontroll¹⁸, döntése (amennyiben a jogszabály alkotmányellenességét állapítja meg, és az alkotmányellenes jogszabály-szöveget megsemmisíti) jogalkotás.

Az Alkotmánybíróság független, felette semmilyen jogintézmény nem áll, nem tartozik beszámolóval, felelősséggel egyetlen más szervezetnek sem, és a választópolgároknak sem. Az Alkotmánybíróság döntése ellen jogorvoslatnak nincs helye, így tevékenysége felett szakmai kontroll sincs¹⁹.

3. Az Alkotmánybíróság eljárása

Mivel az Alkotmánybíróság nem bíróság és nem hatóság, vele szemben a bírósági eljárásra, a közigazgatási eljárásra irányadó szabályok, illetve az állami szervekre irányadó szabályok számonkérése értelmetlen²⁰. Az alkotmánybírósági eljárásban nincs ügyfél, fél, az indítványozó nem kerül eljárási jogviszonyba az ellenérdekű féllel (ilyen fogalmilag nincs is), de magával az Alkotmánybírósággal sem.

Az alkotmánybírósági eljárásban nincs tárgyalás, írásbeli előkészítés zajlik. Az írásbeli előkészítés során kialakult gyakorlat, hogy az Alkotmánybíróság a jogalkotót megnyilatkoztatja, esetenként az indítványozó viszonylatára is sor kerül. A teljes ülésen az alkotmánybírók már kész határozattervezet formájában találkoznak az ügygel²¹.

Az Alkotmánybíróság az indítványt (vagy az abban szerepelő adatokat) nem gyűjti, nem veszi fel, nem rögzíti, nem rendszerezi, nem tárolja, nem változtatja meg, nem használja

¹³ Kukorelli István (szerk.): Alkotmánytan I. Budapest, Osiris Kiadó, 2002, 381-406. oldal

¹⁴ Alkotmány 45 § (1) bekezdés: A Magyar Köztársaságban az igazságszolgáltatást a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, az ítélőtáblák, a Fővárosi Bíróság és a megyei bíróságok, valamint a helyi és a munkaügyi bíróságok gyakorolják.

¹⁵ Alkotmány 45 § (1) bekezdés, a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bsz.) 1. §

¹⁶ Jogi Lexikon, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1999, 247. oldal

¹⁷ Hatályos Alkotmányunk szakított a hatalom egyközpontúságát, a parlamenti hatalom korlátlanágát és korlátozhatatlanságát valló felfogással, és ennek helyébe a hatalom megosztását, a hatalmi ágak elválasztását állította, „a fékek és egyensúlyok” elvére felépülő olyan államszervezeti modellt hozva létre, amelyen belül az egyes hatalmi ágak kölcsönösen egymás korlátaiként jelennek meg. A demokratikus jogállam keretei között az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány és az Alkotmánybíróság (de hasonlóképp a bíróságok és az önkormányzatok) korlátozott hatalom birtokosai, egymástól eltérő alkotmányjogi érdekek hordozói, s épp ezzel összefüggésben eltérő felelősségük jellege is [36/1992 (VI. 10.) AB határozat]

¹⁸ Alkotmány 32/A §, Abtv. 1 §

¹⁹ Abtv. 12-14 §

²⁰ lásd hasonlóan Solyom László: Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 114. oldal

²¹ Solyom László: Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 24. oldal

fel, nem továbbítja, nem hozza nyilvánosságra, nem hangolja össze, nem kapcsolja össze, nem zárja, nem törli, és nem semmisíti meg, tehát semmilyen olyan tevékenységet nem végez vele, amely a törvény szerint adatkezelésnek minősül.

Az indítvány azt a szerepet játssza, hogy megindítja az eljárást, annak „első mozgató”-ja, miután az ügy megindult, lényegében már nincs szerepe, mert az Alkotmánybíróság nem azt bírálja el, hogy az indítványban foglaltak alaposak-e, nem vizsgálja meg az indítványban esetleg megjelölt adatokat, tényeket, nem folytat le bizonyítást vagy adatfeldolgozást, hanem az indítványban megjelölt keretek között a felülvizsgálni kért jogszabályt minősíti.

Az Alkotmánybíróság eljárása nem nyilvános²². A nyilvánosság hiányát az Alkotmánybíróság úgy pótolja, hogy – a határozatokon kívül²³ – közzéteszi a különvéleményeket és a párhuzamos véleményeket is, hogy a közvélemény megismerhesse, milyen vélemények alakultak ki az alkotmánybírókban, milyen vélemények maradtak kisebbségben²⁴.

III. Következtetések

1. Közérdekű adat-e az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány?

Az állampolgárok és szervezeteik az állami vagy helyi önkormányzati feladatok ellátásának ellenőrzésére kapták meg azt a lehetőséget, hogy az e feladatok ellátását végző szervekről információhoz jussanak. Az Abtv. azt írja elő, hogy az *ilyen feladatot végző szervezetnek* kötelessége e tájékozódás segítése. Ennek érdekében az az általános szabály, hogy az *ilyen feladatot végző szervek által kezelt adatokat* kell bárki számára hozzáférhetővé tenni. Ez alól kivételt csak törvény tehet. A legfontosabb kivétel a személyes adatok, illetőleg az államtitok és a szolgálati titok védelméhez kapcsolódik. Ezen túlmenően más törvények is meghatározhatják, hogy az egyes adatkezelések pl. mely időponttól nyilvánosak (így pl. az állami döntések előkészítésének adatai nem, csak maguk a döntések nyilvánosak). A személyes adatok esetén az alapvető szabály, hogy azok csak akkor általánosan hozzáférhetők, ha erről törvény rendelkezik, vagy az érdekelt az adatok nyilvánosságához hozzájárult²⁵.

Maga a jogalkotó mondta ki az Avtv. előterjesztésekor, hogy „a közérdekű adatok nyilvánossága alapján nem lehet az egyes hatósági, bírósági eljárások adatait hozzáférhetővé tenni”. Ezekre külön szabályok irányadók. Bíróság esetén pl. közérdekű adatként a bíróság működésére, tevékenységére vonatkozó általános tájékoztatást (statisztikai adatok, személyi, tárgyi feltételek stb.) lehet kérni²⁶. Az Avtv. azt mondja ki, hogy közérdekű adat különösen az érintett szervek tekintetében a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó adat. Nyilvánvaló, hogy a közzétételnek (nyilvánosságra hozásnak, közlésnek) olyan adatokra kell kiterjednie, amelyek a közfeladatot ellátó szervekkel való kapcsolatfelvételhez, az általuk nyújtott szolgáltatások hatékony igénybevételéhez nyújtanak segítséget, illetve biztosítják azok átlátható, demokratikus működését, a közéleti kérdésekben a vélemény-nyilvánításhoz nélkülözhetetlen információkhoz jutást, valamint az államháztartás forrásainak hatékony és átlátható felhasználását, a korrupció lehetőségének csökkentését

²² Abtv. 25. §

²³ Abtv. 40. §

²⁴ Sólyom László: Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 115. oldal

²⁵ Avtv. 3. § (4) bek.

²⁶ Avtv. 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás

teszik lehetővé. A közérdekű adatok körét tehát maga az Avtv. sem egyedi ügyekre vonatkozóként értelmezi. Ha a jogalkotónak az lett volna a célja, hogy a közérdekű adatokat egyedi ügyre vonatkozóan értelmezze, akkor a fenti exemplifikatív felsorolásban nyilvánvalóan ez a megközelítés is helyt kapott volna.

Ez az elv mutatkozik meg a Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésében is, amelyek jegyzőkönyveket, iratokat úgy minősítettek, hogy azok tartalmazhatnak „közérdekű adatokat”, de sem az irat, sem a jegyzőkönyv *maga* nem közérdekű adat²⁷.

A fentiekből egyértelműen következik, hogy az Alkotmánybíróságnak benyújtott indítvány sem közérdekű adat, az alkotmánybírói ügy iratai sem minősülnek közérdekű adatnak.

Az Alkotmánybírósághoz benyújtott beadványok egyébként sokféle adatot tartalmazhatnak, közérdekű adatokat és személyes adatokat egyaránt. Az Alkotmánybíróságnak benyújtott beadványok tartalmazzák például az indítványozó vagy az indítványozók nevét, értesíthetőségük érdekében a lakcímüket. Az indítványozók a beadványokban sokszor említenek konkrét eseteket, példaként arra, hogy egy jogszabályi rendelkezés miként csorbíthatja az alkotmányos jogokat, és ezek alapján konkrét személyek esetleg beazonosíthatók.

A beadvány előterjesztőjének személye mindenképpen személyes adat, mert ugyan az Alkotmánybíróság eljárása nem egyedi esetben történt jogsérelmek orvoslására vonatkozik, az azonban mégis mindenkinek saját belátása, hogy az Alkotmánybírósághoz fordul-e, és hogy ezt másokkal meg kívánja-e osztani. Az Alkotmánybíróság határozataiban, sem fejrészában, sem az indítványok ismertetésében ma már nem írja ki az indítványozók nevét, ha csak az már nem került nyilvánosságra. Egyébként, ha az indítványozó nevét nem tekintenénk személyes adatnak, a lakóhelye mindenképpen annak minősül. A lakóhely megjelölése pedig kötelező alaki kelléke a beadványnak, enélkül ugyanis az Alkotmánybíróság nem tudja értesíteni az indítványozót a hiánypótlási felhívásról, vagy magáról a határozatról. A határozat indítványozónak történő kézbesítését maga az Abtv. teszi kötelezővé.

Az indítványozó személye legfeljebb akkor lehetne közérdekű adat, ha az indítványozó közfeladatot ellátó szerv (személy). Az országgyűlési képviselő nem közfeladatot ellátó személy (hanem közszereplő. Maga a Büntető Törvénykönyv is – a közfeladatot ellátó személy fokozott büntetőjogi védelme érdekében – a közfeladatot ellátó személy fogalmi körébe nem vonja be az országgyűlési képviselőt²⁸.) Nyilván közérdekűnek kell tekinteni az indítványozó személyére utaló adatot, ha az előzetes normakontroll kezdeményezésére jogosult közjogi méltóság (mint pl. a köztársasági elnök). A jelen esetben azonban az indítványt nem ilyen személy nyújtotta be, sőt dr. Hende Csaba országgyűlési képviselőn kívül az indítványt két magánszemély is aláírta.

²⁷ Lásd például Bírósági Határozat 1996. évi 581. számú eseti döntés, Bírósági Határozatok 2000. évi 209. számú eseti döntés.

²⁸ Közfeladatot ellátó személy a Btk. 137. § 2. pontja szerint : a) a postai szolgáltató végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó alkalmazottja, a közforgalmú tömegközlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó személy, továbbá a közúti személyszállítási szolgáltatást végző más személy, b) a biztonsági feladatot teljesítő katoná, c) a polgári védelmi szervezetbe beosztott és polgári védelmi szolgálatot teljesítő személy, d) a mentőszolgálat tagja, e) a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő vagy a jogi képviselő, f) az egészségügyről szóló törvényben meghatározott esetben az egészségügyi dolgozó, valamint az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy, g) a közoktatásról szóló törvényben meghatározott esetben a pedagógus, h) az állami, önkormányzati, önkéntes és létesítményi tűzoltóság tűzoltói feladatot ellátó tagja, i) a rendőrségről szóló törvényben meghatározott körben a lakosság élet- és vagyonvédelmének biztosítása érdekében létesült társadalmi önvédelmi szervezet tagja, a közbiztonság javítására irányuló tevékenysége közben, j) a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló törvény szerint nyilvántartásba vett egyház lelkésze, k) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben, valamint a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló törvényben meghatározott munkakörben foglalkoztatott személy e tevékenysége gyakorlása során.

Itt kell megjegyezni, hogy a felperes a keresetlevélben azzal indokolta kérelmét, miszerint az indítvány teljes tartalmát meg kívánja ismerni, hogy megtudja a képviselő milyen érvekkel, indokkal állítja egy-egy jogszabály alkotmányellenességét. Amennyiben ez az igény az országgyűlési képviselő tevékenységének ellenőrzésére irányuló igény, ennek nem megfelelő eszköze az alkotmánybíróági iratok megismerése (megismerhetőség tétele), az Alkotmánybíróság kötelezése az adatközlésre. Ebben a körben nyilvánvalóan az országgyűlési képviselő az, akinek beszámolási, adatközlési kötelezettsége felmerülhet. (Dr. Hende Csaba egyébként közölte a nyilvánosság előtt az indítvány lényeges tartalmát.)

Az adatvédelmi biztos véleménye szerint egyébként olyan esetben, amikor a kérelmező már bír valamilyen ismerettel az indítványozó személyére vonatkozóan, hiszen ezért is kéri a dokumentumot, az anonimizált adat kiszolgáltatása is sértheti a személyes adatok védelméhez fűződő jogot²⁹.

Az indítványok jórészt jogi érvelést tartalmaznak. Ezek az indítványozó személyes véleményét tükrözik, amely adott esetben lehet hibás is. Az indítványozó véleménye nyilvánvalóan nem tekinthető közérdekű adatnak. Nincs olyan (köz)érdek, amely indokolná, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványban foglalt jogi érvelést előbb kellene egy személynek, egy szervezetnek, vagy akár a nyilvánosságnak megismerni, mint ahogy az Alkotmánybíróság azt határozatában nyilvánosságra hozza. Az Alkotmánybíróság eljárása, döntése külső eszközökkel nem (így a nyilvánosság eszközével sem) befolyásolható, az eljárásba csak az indítványozó, és az is csak korlátozott jogokkal kapcsolódik. Így az alkotmánybíróági eljárás szempontjából az indítvány nyilvánosság általi megismerhetősége nem bír jelentőséggel. Annak összevetése pedig, hogy az indítványban foglalt jogi érvekre az Alkotmánybíróság milyen választ adott, az alkotmánybíróági határozatban megtörténik, ez a körülmény onnan megismerhető.

2. Az adatközlés megtagadásának minősül-e az Alkotmánybíróságnak az indítványok nyilvánosságával összefüggésben kialakított gyakorlata?

Az Alkotmánybíróságnak az indítványok nyilvánosságával kapcsolatosan kialakított gyakorlata és így a jelen esetben adott tájékoztatása akkor sem minősülne adatközlés megtagadásának, ha az indítvány (vagy az abban foglalt bármely adat) közérdekű adatnak minősülne.

Az Abtv. 29. § kimondja, hogy az Alkotmánybíróság szervezetére és eljárására vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróság ügyrendje állapítja meg.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend)³⁰ 48. §-a értelmében az Alkotmánybíróság határozata bevezető részből, rendelkező részből és indokolásból áll³¹. A bevezető rész tartalmazza az ügyszámot és az eljárás tárgyának megjelölését³². A határozat rendelkező része tartalmazza az Alkotmánybíróság érdemi döntését és a határozat közzétételére, továbbá jogszabály megsemmisítése esetén a megsemmisítés terjedelmére és a hatályvesztés időpontjára vonatkozó rendelkezést. Jogszabályi rendelkezés részbeni megsemmisítése esetén a határozat rendelkező része

²⁹ lásd 672/K/2004. sz. ügyben kifejtett álláspontot.

³⁰ Az Ügyrendet az Országgyűlésnek – az Alkotmánybíróság javaslatára – törvényben kellene meghatároznia. Az Abtv. értelmében az Alkotmánybíróság teljes ülése fogadja el az Alkotmánybíróság ügyrendjére vonatkozó törvényjavaslatot. Az Alkotmánybíróság 2/2002. (I. 25.) AB határozatában azonban megállapította, hogy az Országgyűlés nem követett el mulasztásos alkotmányvétséssel azzal, hogy eddig nem fogadta el az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló törvényt. Így a jelenlegi ideiglenes ügyrend, amely az Alkotmánybíróság nyilvánosan közzétett, és mindenkire nézve kötelező határozata irányadó az Alkotmánybíróság eljárására.

³¹ Ügyrend 48. § (1) bekezdés

³² Ügyrend 48. § (2) bekezdés

megállapítja a hatályban maradó jogszabályi rendelkezés szövegét is³³. A határozat indokolásának tartalmaznia kell a megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével; röviden *ismertetni kell az indítványt*, és hivatkozni kell az Alkotmányra, illetőleg azokra a jogszabályokra, amelyeken az Alkotmánybíróság döntése alapul³⁴.

Az Ügyrend kimondja, hogy az Alkotmánybíróság a határozatát és a végzését kézbesítés útján közli az indítványozóval és azzal az érdekelttel, akinek a részére a közlést szükségesnek tartja, egyúttal az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában közzéteszi³⁵.

A Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésben is értelmezte a közérdekű adatok közzétételére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Így az EBH 2002. évi 637. számú eseti döntés tekintetében a Legfelsőbb Bíróság leszögezte, hogy a közérdekű adat kezelője nem kötelezhető egyéni kérelem alapján adatközlésre, ha az adat nyilvánosságra hozatalának módját jogszabály rendezi. A BH 2004. évi 16. számú eseti döntés meghatározza, hogy eleget tesz törvényben írt tájékoztatási kötelezettségének a közfeladatot ellátó szerv, ha a kezelésében levő közérdekű adatot nyilvánosságra hozza (közzéteszi), vagy más módon bárki számára hozzáférhetővé teszi; egyéni kérelem alapján közvetlen adatszolgáltatásra nem kötelezhető. A Legfelsőbb Bíróságnak a közérdekű adatok nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos határozataiból az tűnik ki, hogy nem tekinti a közérdekű adatok megismerhetősége sérelmét megállapíthatónak, ha az adatközlést azért tagadja meg egy szerv, mert a közérdekű adat más módon is megszerezhető, vagy egyébként is, más módon nyilvánosságra kerül³⁶.

Az Alkotmánybíróság határozata indokolásának nyomós részét a vonatkozó indítványok ismertetése teszi ki. Az indítványok közzététele tehát úgy valósul meg, hogy az Alkotmánybíróság a határozatait (benne az indítványnak a felmerülő alkotmányossági kérdésekkel összefüggő részeit) nyilvánosságra hozza. Ennek következtében az indítványok tartalma bárki számára hozzáférhetővé válik az Alkotmánybíróság Határozatainak Tárán, a Magyar Közlönyön, illetve az Alkotmánybíróság honlapján keresztül.

Mivel az Alkotmánybíróság (nyilvánosan) szabályozott módon eleget tesz annak a követelménynek, hogy az indítványokat és az indítványokkal kapcsolatos álláspontját a társadalom bármelyik tagja számára megismerhetővé teszi, egyéni kérelem alapján történő adatközlésre ebben a körben nem köteles.

Természetesen az indokolt lehet, hogy megismerhetővé váljon, milyen kérdésekkel foglalkozik az Alkotmánybíróság (például azért, hogy további indítvány ugyanabban a körben már ne kerüljön benyújtásra, vagy éppen azért, hogy további indítványok megerősíthessék a kérdés fontosságát). Ezért az Alkotmánybíróság gyakorlata az, hogy ilyen tárgyú kérelem esetében közli, hogy létezik indítvány, az milyen jogszabályhelyet támad. Ezt az adatközlést az Alkotmánybíróság a jelen esetben is megtette. Az Alkotmánybíróság nyilvánosságra hozza azt is, hogy mely indítvány, mikor kerül a teljes ülés elé. Így nincs olyan adat, amely az információhoz jutás szabadsága szempontjából jelentős, és ennek ellenére nem kerül nyilvánosságra, vagy nem válik megismerhetővé.

Mindezekre tekintettel *az Alkotmánybíróság mulasztása abban az esetben sem lenne megállapítható, ha a hozzá benyújtott indítványt (vagy annak valamely részét) közérdekű adatnak kellene tekinteni*.

³³ Ügyrend 48. § (3) bekezdés

³⁴ Ügyrend 48. § (4) bekezdés

³⁵ Ügyrend 53. §

³⁶ Lásd BH 1995. évi 210. számú eseti döntés

Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem olyan szerv, eljárása nem olyan tevékenység, amely miatt (amellyel összefüggésben) adatszolgáltatási kötelezettsége lenne olyan módon, hogy a közérdekű adatnak nem minősíthető indítványt, amely eljárását kezdeményezi, döntéselőkészítő iratainak kezdő irata, teljes terjedelemben ki kellene adnia a kérelmezőnek.

Az indítvány tartalma (annak teljes terjedelme) vonatkozásában az Alkotmánybíróság nem adatkezelő.

Az Alkotmánybíróság tevékenységével összefüggésben közérdekűnek legfeljebb az tekinthető (a szervezetre, tagjaira, gazdálkodására vonatkozó adatokon kívül), hogy évente hány indítvány érkezik, azoknak milyen a feldolgozottsága, milyen jogszabályok megtámadására, illetve megsemmisítésére került sor, stb. *Egyedi ügyben* annak közlése szolgálhat közérdeket, hogy az indítvány milyen jogszabályhely felülvizsgálatára irányul, illetve az eljárás befejezésekor annak közlése, hogy ma megtámadott jogszabály alkotmányellenes-e vagy sem. Ezen adatok közlése pedig a jelen esetben (is) megtörtént.

Mindezekre tekintettel az alperes kéri a felperesi kereset teljeskörű elutasítását.

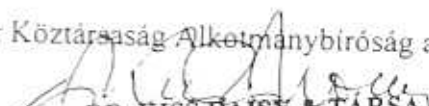
Az alperes álláspontja igazolására a mellékletben iratokat csatol, az indítvány és a határozat eredeti szövegét szükség esetén (bírói felhívásra) a tárgyaláson felmutatja.

Tekintettel arra, hogy az eljárás során olyan iratok is bemutatásra, csatolásra kerülnek, amelyek (az alkotmánybíróság eljárási rend szerint) nem nyilvánosak, illetve mások személyi adatait tartalmazzák, akik nem járultak hozzá adataik továbbításához, az alperes kéri **zárt tárgyalás elrendelését és az iratok zártan történő kezelését** a Pp. 5. § (2) bekezdése alapján.

B u d a p e s t, 2004. december 16.

Tisztelettel:

a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróság alperes képv.

DR. KISS DAISY & TÁRSA
ÜGYVÉDI IRODA

1137 Budapest, Pozsonyi u. 25. III. 5.
450-1642, 06-30-9617-333, fax: 450-1643

Mellékletek:

1. sz.: Népszabadság 2004. július 6-i számából dr. Hende Csaba nyilatkozata az indítványról
2. sz.: felperesi megkeresés
3. sz.: alperesi válasz
4. sz.: Alkotmánybíróság 244/B/1999. sz. határozatának az indítvány ismertetését tartalmazó oldalai
5. sz.: igazolás az elektronikus közlésről
6. sz.: meghatalmazás

„Az állampolgárok számára érthető és sze-
rethető baloldal nélkül nincs magyar de-
mokrácia” – állapítja meg a programter-
vezet, amely szerint a rendszerváltás óta
eltelt másfél évtizedben a magyar balol-
dalnak lassabban formálódott az ideoló-
giája, mint ahogy változtak a körülmé-
nyek. „Új korszak kezdődik. Ezért vál-
toznia kell” – szövezi le a dokumentum.

A programtervezet szerint Magyaror-
szág ma szabad és igazságtalan, mert a
szózat, a létezőszocializmus túl sokak
számára a nétkönyvek valósága. A szo-
veg szerint Magyarország több értele-
mber is kettészakadt. A gazdasági és va-

szakadati egyetlenség és egyfajta elitizmus a
nemzeti egység és az európai egység, el-
utasítja „a nagyképu nacionalizmust, a
szűk látókörű, bezárkózó politikát, mert
hisz abban, hogy a kultúrák kölcsönhatá-
sa erősíti a nemzeti identitást”. Az új ma-
gyar szociáldemokrácia pozitívan viszo-
nyul a globalizációhoz addig, amíg az a
jólét kiterjesztését és a szabadságjogok
erősítését jelenti a világ számára. A globa-
lizáció azonban nem jelentheti az álla-
mok vagy a közösségek vereségét a mul-
tinacionális vállalatokkal szemben. Az ál-
lamnak élnie kell erejével, s a globalizáció
előnyeit használva védekező és elősegíté-
saját társadalmának érdekeit.

„A tervezet szerint a magyar
karakteresen baloldali irány-
kára van szükség. A tervezet
denkivel akar mindenkit be-
vonni, erősíti az erejét” – szövezi le a
kormány a dokumentumot. A
közvetlen választások bevezetése-
ben előcsoportok, a központi
gyűlések elutasítása, a központi
közösségi szociális szolgálatok
közében állók tevékenységének
közötti nagyvállalatok, a
A baloldaliak a felső és középső
a munkavállalók, a felső és középső
előzők, az öntözési és a központi

Alkotmányos kontroll alatt a drogtörvény

A Népszabadság információi szerint az Al-
kotmánybíróság (AB) tegnap tárgyalta
Hende Csaba országgyűlési képviselő in-
dítványát, amely a Btk. kábítószerrel való
kezelés törvényi tényállásait vizsgál-
ja. A parlament 2002 végén módosítot-
ta a drogfogyasztásra vonatkozó passzu-
sokat, ezzel enyhítette az Orbán-kabinet
által korábban életbe léptetett szigorú
törvényi szabályozást.

Hende Csaba többek között jogbi-
zonytalanságot vélt felfedezni a módosi-
tásban, szerinte a rendelkezés bizonyta-
lan jogfogalmakat vezet be – A 2003 má-
rciusától életbe léptetett törvény a fiatalok
védelmében visszalépést hozott az Or-
bán-kormány idején kelt szabályozáshoz
képest – állítja lapunknak Hende, aki
csaknem egy éve fordult indítványával
az Alkotmánybírósághoz.

A drogpolitikát illetően nemcsak a po-
litikusok, hanem a szakemberek is meg-
szórtottak. Egy magát megnevezni nem
kívánó bírő szerint az új szabály kiskapu-
kat nyitott meg a drogtörlesztők előtt.

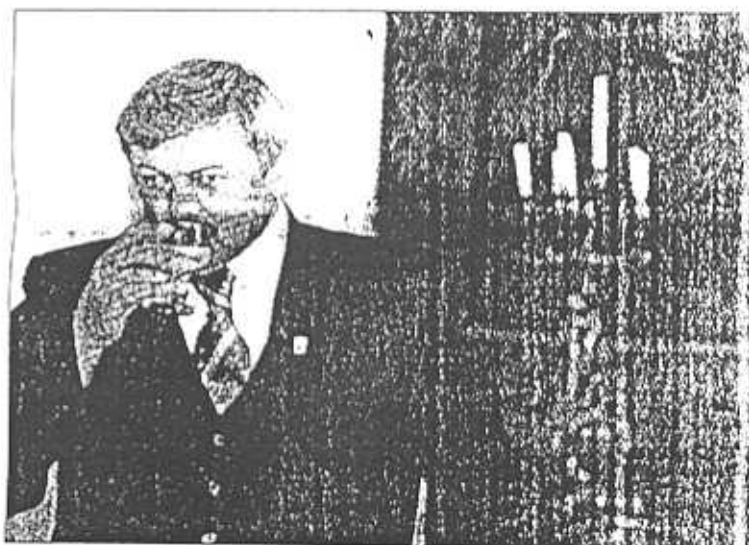
– Vitathatatlan, hogy vannak ilyen jel-
legű problémák, azonban mindez technika-
i, nem pedig drogpolitikai kérdés – véli
Pelle Andri. A Társaság a Szabadság-
jogokért munkatársa szerint nem jelent
visszalépést a tavaly márciusban életbe
léptetett szabályozás, az uniós országok-
hoz képest drogpolitikánk meg így is a
szigorúbbak közé tartozik.

Ministerúgy Árpád, a Gyermek-, Ifjúsági
és Sportminisztérium politikai államtit-
kára nemrég így nyilatkozott: „A nyílt
törvény büntetett liberalizáció után nem ki-
várunk többet előre lépni”. Az államtit-
kar szerint az enyhébb drogpolitika felé
 tett utolsó lépés az a Btk-módosítás volt.

A hazai statisztikák szerint a '90-es
évek elején a középiskolások 10 százalé-
ka próbált ki valamilyen kábítószerrel, az
évtized végére 19 százalékra emelkedett
ez az arány, a 2003-as adat szerint pedig a
14-18 évesek csaknem 22 százaléka ki-
próbált már valamilyen drogot.

KUNSTAR CSABA

Ítéletek az MTA s

A Magyar Tudományos Akadémia és a Legfelsőbb Bíróság kö-
zötti együttműködésről írt alá megállapodást Vizi E. Szilvesz-
ter, az MTA és Lomnici Zoltán, az LB elnöke hétfőn Budape-
sten. A megállapodás értelmében az Akadémia tudásanyagá-
val segíti az LB tevékenységét, támogatja tudományos kutató-
sáit – közölte Vizi E. Szilveszter, Lomnici Zoltán úgy véleke-

dett, az itél-
életemben, am-
nősekre is figye-
gyult, igen tisz-
korásaként – a
tudományos

Bértárgyalás ké

Információink szerint ma a késő esti órák-
ban találkozik Draskovics Tibor pénzügy-
miniszter a közsféra szakszervezeteinek
képviselőivel. Érdekvédők kizártnak tart-
ják, hogy a találkozáson sikerül tető alá hoz-
ni a közalkalmazottak és köznisztviselők
idei béremelésére vonatkozó megállapo-
dást, az álláspontok ugyanis továbbra is
igen távol állnak egymástól. Ismeretes, a
közszolgáltatásban dolgozók szakszerveze-
tei még tavaly novemberben sztrájkhi-
zoztaságot alakítottak, hogy a sztrájk tör-
vény értelmében tárgyalóasztalhoz kény-
szerítsék a kormányt a közsféra 800 ezer
alkalmazottjának fizetéséről. Az egyezte-
lések azóta is tartanak, eddig azonban

csak a rendvédelmi szakszervezetek
mindössze ötszázalekos béremelésre
született egyezség. A pénzügyminis-
ter most azért is invitálta az érdekvéde-
zőkhez az érdekvédők, hogy a tárgyalá-
shozonról a tárgyalásukat. A tárgyalás
nagyobb gálya az egyezségnek, a
önkormányzatok nem megvárják a
kormányzati elkötelezést, hanem a bé-
verés csak egy százalékat tudnak
bérfejlesztésnek, a többi a bérek
goknak kelljen előteremteni a
tánytalan állnak tartják.

Változtatásnak a szakszervezetek
havi fizetések szaporodását, az
ugyanis csak az alapbért

TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT

Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGA	
Ügyszám	932 / 4204/1
Érkezett	2004. szept. 13.
Pályázt	1
Megoldott	du el

TÁJÉKOZTATÁSKÉRÉS KÖZÉRDEKŰ ADATRÓL

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A sajtóból értesültünk arról, hogy Dr. Hende Csaba országgyűlési képviselő és társai a Büntető Törvénykönyv 282.§ és a törvény vonatkozó szakaszaihoz kapcsolódóan indítványt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz. A Társaság a Szabadságjogokért ezúton szeretné kérni, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 19.§-a alapján szíveskedjen az indítványról részünkre egy másolatot küldeni. Továbbá kérjük, hogy szíveskedjen minket arról is tájékoztatni, hogy a Büntető Törvénykönyv *visszaélés kábítószerrel*, illetve *visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal* tényállásaihoz kapcsolódóan mely paragrafusok mely bekezdéseit érintő indítványok várnak alkotmánybírói elbírálásra. A másolás folytán felmerülő indokolt költségeket természetesen megtérítjük, de azok mértékéről előzetes tájékoztatást kérünk.

Budapest, 2004. szeptember 14.

Tisztelettel:

dr. Földes Ádám

TÁRSASÁG
A SZABADSÁGJOGOKÉRT
1114 Budapest, Eszék u. 8/B

Társaság a Szabadságjogokért
" jogász

A másolat az eredetivel megegyező?
[Handwritten signature]

A márvolat az eredetivel megegyezik?

ÁLLAMTARTÁRSÁG ALKOTMÁNYBÍROSÁGA
114. Budapest, Eszék u. 8/B

932/72001	
1994.09.14	2104.02.24
Előzetes	Előzetes
Miniatűr	Magyar Posta

MAGYARORSZÁG	
Ft	178 Ft
00028	

MAGYAR KÖZTARSASAG ALKOTMANYBIRASAG

1535 BUDAPEST

773

3. m. melléklet

32
915/1/2004/2.

Dr. Földes Adám úrnak
Társaság a Szabadságjogokért
1114 Budapest, Eszék u. 8/B.

Tisztelt Uram!

Kérelmére mellékelten megküldöm az Alkotmánybíróság ^{ügyviteli} Ügyviteli Szabályzatát egy példányban. A másolat készítéséért díjat nem állapítottam meg.

Tájékoztatom, hogy az Alkotmánybíróság erre vonatkozó állandó gyakorlatának megfelelően az indítványozó kifejezett akarata nélkül valamely indítványt nem áll módunkban megküldeni.

Tájékoztatom, hogy öt olyan indítvány van az Alkotmánybíróság előtt jelenleg is folyamatban, amely a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 282-283/A. §-ait támadja. Ezekből három indítvány a 2003. évi II. törvény által eszközölt módosításokat támadja.

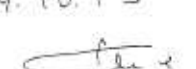
Budapest, 2004. szeptember ' '.

Munkájához további sikereket kívánva,

tisztelettel:

Dr. Pálffy Ilona

L.I.: a levél + Ügyviteli Szabályzat a beadványozónak megküldendő
Bef. Kiv. Irattár.

2004. 10. 13

A másolat az eredetivel megegyezik!

A másolat az eredetivel megegyezik. *Q*

TÉRTIVEVENY

Feladó: Magyar Köztársaság
Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Szám: 913/3/2001
Tárgy: *elektronikus*
Melléklet: *4 mel.*

Távollat esetén birtokgyanús értesítés: *A/*

Az átveteli ideje: 2001. év. 10. hó. 18. nap

Az átvevő aláírása: *[Signature]*

Az átvevő nem a címzett vagy az átvevői jogosultságát nem pontosan fel kell tüntetni.

A kézbesítő aláírása és kódja: *[Signature]*

Felvevő postai szolgáltató hely: *[Blank]*

Díjfelöléssel: *[Blank]*

Küldeményazonosító: 1525 007 350 w 12

A címzett neve, címe: Dr. Földes Ágnes
Budapest
Lukács A. 8/B.
1114.

Különleges feljegyzés: *[Blank]*

Kézbesítő postai szolgáltató hely: *[Blank]*

4 m. melléklet

(8)

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGA

244/B/1999.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének utólagos vizsgálatára, illetve mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség, továbbá nemzetközi szerződésből származó jogalkotási feladat elmulasztásának megállapítására irányuló indítványok alapján, valamint hivatalból eljárva – Dr. Bihari Mihály és Dr. Kukorelli István alkotmánybírák különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 282. § (1) bekezdésének, 282/A. § (1) bekezdésének, 282/B. § (1) bekezdésének, 282/C. § (1) és (2) bekezdésének, valamint 283/A. § (1) bekezdésének a „hatósági engedély nélkül”, illetve a 283/A. § (1) bekezdésének „hatósági engedéllyel nem rendelkezőnek” szövegrészei alkotmányellenesek, ezért azokat a határozat kihirdetésének napjával megsemmisíti.

A felsorolt rendelkezések az alábbi szöveggel maradnak hatályban:

„282. § (1) Aki kábítószer termesz, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

„282/A. § (1) Aki kábítószer kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

„282/B. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával kábítószer termesz, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

3. Ezen utóbbi országgyűlési képviselő további két magánszeméllyel közösen indítványozta a Btk. 282., 282/A., 282/B., 282/C., 283. és 283/A. §-ai alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését is. A megjelölt jogszabályhelyek egyes fordulatait, kitételeit, elkövetési magatartásait eltérő alkotmányi alapon támadták, azonban hivatkoztak arra, hogy a jogbiztonság követelményére figyelemmel a tárgyi összefüggés miatt csak a szabályozás teljes körű megsemmisítése lehetséges.

3.1. Álláspontjuk szerint a Btk. 282., 282/A., 282/B., 282/C. és 283/A. §-ai, valamint a 283. § (1) bekezdés *a)* és *c)* pontjának, illetve az *e)* pont 1. alpontjának „saját használatra” szövegrésze, úgyszintén a *b)* és *d)* pontjai, továbbá az *e)* pont 2. alpontjának „együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával” szövegrésze az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogbiztonság követelményét sérti. A támadott törvényhelyekben szereplő „hatósági engedély nélkül”, „saját használatra” és az „együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával” tényállási elemek ugyanis bizonytalan, határozatlan tartalmú jogfogalmak, s így parttalan jogalkalmazói jogértelmezéshez vezetnek.

Hivatkoztak arra, hogy a hatósági engedély fogalmát a törvény ugyanúgy nem határozza meg, mint ahogyan a korábbi – más összefüggésben már az Alkotmánybíróság által is kifogásolt – jogszabály nem határozta meg a hatósági előírás jogi tartalmát. Nem állapítható meg, hogy az engedély kiadása mely szervnek a kompetenciája, mi annak a tartalma és az állampolgárok honnan ismerhetik azt meg. Mindemelllett a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 1. § (1) bekezdéséből következően az engedély állampolgárokra egyébként kötelezőnek nem tekinthető, minthogy jogszabálynak nem minősül.

A „saját használatra” és az „együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával” fordulatok egyfelől túl általános, a jogalkalmazó belátása szerint esetenként kiterjeszthető, vagy leszűkíthető fogalmak, másfelől pedig értelmezésük az állampolgárok oldalán olyan mélységű ismereteket tételez fel, amelyek a törvényben meg nem határozott körülményektől függenek. A „saját” fogalmára történő hivatkozás az egyes eljárások során végeredményben sem igazolható, sem cáfolható nem lesz, vagyis ennek elfogadása kizárólag a hatóság belátásától függ. A jogszabály szövegének „ad hominem” alakítása a jogalkalmazást így kiszámíthatatlanná, szubjektívvá teszi. Nem lehet tudni azt sem – állítják – hogy pontosan mit takar a „használat” fogalma, mivel ilyen elkövetési magatartás a törvény vonatkozó

rendelkezéseiben nem is szerepel. A „használat” ezért éppenúgy lehet a fogyasztás szinonímája, mint akár az összes elkövetési magatartást átfogó fogalom.

Problémát okoz a használat „terjedelmének” vizsgálata is. Ebből a szempontból kardinális kérdés – amelyre a törvény nem ad választ – hogy a „használat” esetében miként viszonyulnak egymáshoz a különböző elkövetési magatartások, összeadódnak-e a minősítést is befolyásoló mennyiségek vagy sem. Végül újabb problémát jelent, hogy az „együttesség” és a „fogyasztás alkalma” szempontjából a térbeli és időbeli határokat, valamint az elkövetési magatartásokat sem tisztázza a Btk.

Alkotmányossági szempontból külön jelentősége van annak – hangsúlyozzák az indítványozók – hogy a „saját használatra” és az „együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával” fordulatok a büntetőjogi felelősség alól történő mentesülést lehetővé tevő szabályok között kerültek bevezetésre. A jogbizonytalanság következményéből fakadó szubjektív jogalkalmazás lehetősége megteremti annak veszélyét, hogy az egyes elkövetők esetében eltérő mérce érvényesül. Sérül tehát az alkotmányos büntetőjog azon követelménye, amely szerint a büntethetőség feltételeit és a büntethetőséget kizáró, valamint megszüntető okok meglétét valamennyi elkövető esetén egyenlő mérce szerint kell vizsgálni.

3.2. A Btk. 283. § (1) bekezdés *b)* és az *e)* pont 2. alpont alkotmányellenességének megállapítása alapjául az indítványozók az Alkotmány 8. §-ából, illetve az 54. § (1) bekezdéséből levezethető, az „állam általi életvédelem tevőlegességének követelményé[rt]” jelölték meg.

Megítélésük szerint a támadott rendelkezésekben biztosított, a büntetőjogi felelősségre vonás alóli széles körű „menekülést” biztosító rendelkezések olyan egyoldalú szabályok, amelyekkel az állam lemond a közegészség védelméről. Mindezt csak súlyosbítja, hogy az elterelés lehetőségét a törvényhozó bármilyen fajta kábítószer csekély mennyiségére megállapíthatónak látta, noha a kábítószer-fogyasztás személyi kockázata általában véve is eltérő. A szabályozás mindemellett nincs tekintettel a kábítószerhez jutó másik személy életének, egészségének megóvásához fűződő alkotmányos kötelezettségre sem. E helyett „az állam hallgatólagosan elismerte a drogfogyasztási jelenség elfogadhatóságát.”

3.3. Végül az indítványozók a Btk. 283. § (1) bekezdésének c) pontját, a d) pontjának 1. és 2. alpontját az Alkotmány 16. §-ában foglalt, az ifjúság érdekeinek védelméhez és a 67. § (1) bekezdésében rögzített, a gyermek zavartalan fejlődéséhez való alkotmányos jog alapján támadták. Kifejtették: a jogalkotó azzal, hogy „önkéntesen és célszerűtlen egyoldalúsággal [...] végletekig menő toleranciát tanúsít a drogok hozzáférhetősége iránt”, a legteljesebb mértékben figyelmen kívül hagyja a gyermek- és ifjúságvédelem Alkotmányban rögzített követelményrendszerét. Az államnak az élet- és egészségvédelem körében – az előző pontban kifejtett – passzivitása nem terjedhet addig, hogy felnőtt korúak számára megengedje a kábítószerrel kapcsolatos cselekmények esetén a gyermekkorúak felhasználását.

A gyermeknek a zavartalan fejlődéshez való joga alkotmányos jog és ez nem versenghet az Alkotmányból le nem vezethető „kábulathoz való joggal”. Az önrendelkezés jogából nem vezethető le „valamely szer-, illetve eszközhasználat [...] szabadságjog[a]”. Mindezen felül a gyermekkorúak a droghasználat terén nem tekinthetők „választópolgárnak”, a felnőtt társadalom kötelessége az ő védelmükről gondoskodni. A gondoskodás megszervezése pedig az államot terhelő kötelezettség.

4. Egy további indítványozó a Btk. módosítás1.-nek a hatályos szabályozást megállapító 17-23. §-ait az Alkotmány 16. §-ában megfogalmazott, az ifjúság érdekeinek védelmét előíró alapjoggal, a 18. §-ban oltalmazott egészséges környezethez való joggal, a 70. § (1) bekezdésében védett legmagasabb szintű testi és lelki egészséget biztosító joggal, az 54. § (1) bekezdésében garantált emberi méltósághoz és az 55. § (1) bekezdésben biztosított személyi biztonsághoz való joggal egészében tartotta ellentétesnek. Erre figyelemmel a módosító rendelkezések alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

Indokolásában előadta, hogy az enyhe büntetéseket és a büntetőjogi felelősségre vonás elkerülését megteremtő szabályozás nem szolgálja sem a speciális, sem a generális prevenciót, nem biztosítja az ifjúság nevelésének, érdekeinek védelmét. Ellentétben áll továbbá az egészséghez való joggal, s az emberi méltóság jogával is, mert a kábítószer fogyasztó személy végül elveszíti emberi méltóságát is.

C.

1. Az Alkotmánybíróság eljárása során beszerezte az igazságügy-miniszter és – egyes kérdésekben – az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter véleményét.

Alkotmánybíróság elutasította a jogerősen lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendelését is.

3. A határozat közzétételére vonatkozó rendelkezés az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2004. december 13.

Dr. Holló András s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály sk.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

A kiadmány hiteléről:

Balsai

Dr. Bihari Mihály alkotmánybíró különvéleménye a 244/B/1999. számú ügyben

A többségi határozat rendelkező részének 7., 9., 10., 11., 12., 13., és 14., pontjaiban foglalt rendelkezésekkel és az ezekhez kapcsolódó indokolásokkal egyetérttek.

Nem értek azonban egyet a többségi határozat rendelkező részének 1., 2., és 3. pontjaiban foglalt megsemmisítésekkel, valamint a 4., 5., 6., és 8. pontjaiban foglalt mulasztások megállapításával és az ezekhez tartozó indokolásokkal.

NYILATKOZAT

A 244/B/1999. AB HATÁROZAT INTERNETRE VALÓ FELTÉTELÉRŐL

Alulírott Gyimesi Ferenc, mint az Alkotmánybíróság Internet-kapcsolatáért felelős számítástechnikai munkatárs az alábbi nyilatkozatot teszem.

A 244/B/1999. AB határozat 2004. december 13-án 14 óra 25 perckor került az Alkotmánybíróság mail-szerverére, a www.mkab.hu hivatali honlapon ettől az időponttól elérhető bárki számára. A Magyar Közlöny szerkesztőségébe 2004. december 13-án 14 óra 16 perckor lett e-mail útján megküldve. Az e-mailt nyomtatott formában mellékeljük.

Budapest, 2004. december 14.

Gyimesi Ferenc
számítástechnikai munkatárs

Gyimesi Ferenc

Feladó: "Gyimesi Ferenc" <gyimesi@mkab.hu>
Címzett: <mk@mhk.hu>
Elküldve: 2004. december 13. 14:16
Melléklet: 08842004.doc; 02449904.doc
Tárgy: AB határozatok

Mellékelten megküldöm legújabb közlönyös határozatainkat, melyeknek alkotmánybírósági ügyszámai a következők: 244/B/1999., 884/B/2004.

Köszönettel: Gyimesi Ferenc